

บทที่ 1

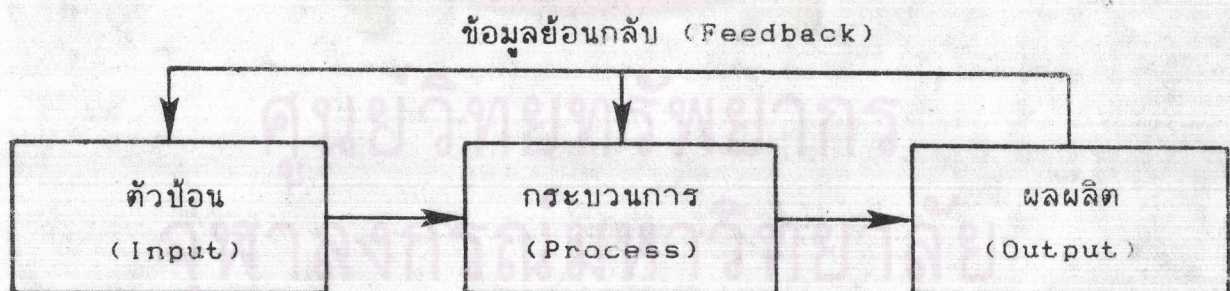
บทนำ

ปัญหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบพฤติกรรมการเรียน ซึ่งเรียกว่า
แบบการเรียนรู้ (Learning Style) โดยจะศึกษาตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เชิง
ประสบการณ์ (The Experiential Learning Theory) ที่เสนอโดยคอล์บ
(Kolb, Rubin and McIntyre 1971 ; Kolb 1984 ; Wolfe and Kolb
1984) ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่ส่งผลและที่รับผลของแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา
พยาบาล

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการผลิตบัณฑิต สามารถแสดงเป็นระบบที่มี 3 องค์ประกอบ
เหมือนกับกระบวนการผลิตโดยทั่วไป คือ ตัวป้อน (Input) กระบวนการ
(Process) และผลผลิต (Output) ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 องค์ประกอบในระบบการผลิตบัณฑิต

เมื่อนำกระบวนการผลิตมาประยุกต์ในทางการศึกษา ก็จำเป็นต้อง
กำหนดให้ชัดเจนว่า ตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิตเหล่านี้ได้แก่อะไรบ้าง

จินตนา ยูนิพันธ์ (2527: 27) ได้จำแนกรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในระบบการผลิตบัณฑิตดังนี้

1. ตัวป้อน (Input) ประกอบด้วย
  - 1.1 อาจารย์
  - 1.2 ผู้เรียน
  - 1.3 หลักสูตร
  - 1.4 สิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน

2. กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย
  - 2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน
  - 2.2 การกำหนดเนื้อหาวิชา
  - 2.3 การดำเนินการสอน
  - 2.4 การประเมินผลการเรียนการสอน

3. ผลผลิต (Output) คือผู้สำเร็จการศึกษา หรือบัณฑิต

จากรูปที่ 1 องค์ประกอบที่จะส่งผลต่อคุณภาพของบัณฑิต คือ ตัวป้อน (Input) และกระบวนการ (Process) ภายในกระบวนการนั้น การดำเนินการสอนถือได้ว่าเป็นขั้นที่มีความสำคัญมาก การดำเนินการสอนจะสามารถนำผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้มากน้อยเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการสอน ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในกลุ่มนักจิตวิทยาการศึกษาว่า ปัจจัยที่สำคัญมากประการหนึ่งที่กำหนดประสิทธิภาพของการสอนคือ ความสอดคล้องกันระหว่างแบบการสอนของอาจารย์ผู้สอน และแบบการเรียนของผู้เรียน (Andrews 1981; Epstein 1981; Paradise and Block 1984; Friedman and Alley 1984; Henson and Borthwick 1984; Doyle and Rutherford 1984; Hyman and Rosoff 1984; Smith and Renzulli 1984; Kolb 1984; Lemmon 1985) และผู้สอนจะดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับผู้เรียนได้ก็ต่อเมื่อ ผู้สอนเข้าใจลักษณะของผู้เรียน โดยเฉพาะคือ แบบการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่ม เป็นอย่างดี

ผู้เรียนแต่ละคนย่อมจะมีวิธีการเรียนที่แตกต่างกัน วอล์ฟ และ คอลบ (Wolfe and Kolb 1984: 133-134) กล่าวว่า "บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ เมื่อได้รับประสบการณ์เหล่านั้น บุคคลจะมีการปรับตัว (Adaptation) และฝึกฝน จนมีแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ที่แน่นอนเป็นของตนเอง"

แบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกันนี้จึงสมควรจะได้รับความสนใจ เพราะเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้สอนสามารถเข้าใจนักศึกษามากขึ้น คีเฟ (Keefe 1979: 131) กล่าวว่า

แบบการเรียนรู้ (Learning Style) ไม่เพียงแต่เป็นนวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนเท่านั้น แต่แบบการเรียนรู้เป็นเครื่องมือพื้นฐานชนิดใหม่ที่ใช้การได้ และเป็นแนวทางใหม่ในการที่จะเข้าใจผู้เรียนได้ลึกซึ้งกว่าที่เคยมีมาในอดีต

สมิธและเร็นซูลลี (Smith and Renzulli 1984: 44) กล่าวว่า "ประโยชน์ของการเข้าใจแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือนักศึกษา จะช่วยให้ผู้สอนสามารถใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับนักศึกษาของตน"

แบบการเรียนรู้ของนักศึกษามีผลทำให้นักศึกษาตอบสนองต่อสภาพการเรียนการสอน ในลักษณะที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความแตกต่างกันในสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ในทัศนคติ ในความพึงพอใจ ตลอดจนในความตั้งใจในอนาคตที่จะอยู่ในวิชาชีพที่ตนกำลังศึกษาอยู่

อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยของประเทศไทย ยังไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนในด้านนี้ จะเห็นได้จากการสัมมนาวิชาการประจำปี 2530 เรื่อง การพัฒนาการผลิตบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2530 จรัส สุวรรณเวลา (2530: 26) ได้เสนอบทความเกี่ยวกับ การพัฒนาวิทยาการในประเทศไทย มีความตอนหนึ่งว่า "กระบวนการผลิตบัณฑิตในประเทศไทยยังไม่เหมาะสม หลักสูตรรวมทั้งการเรียนการสอนมีลักษณะที่ยังไม่ยืดหยุ่นเพียงพอ

ไม่สามารถปรับปรุงให้เหมาะกับผู้เรียนที่มีความสามารถ วิธีการเรียน และ พฤติกรรมที่แตกต่างกัน"

ผู้วิจัยสนใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของนักศึกษา และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแบบการเรียนรู้ โดยเฉพาะของนักศึกษายาบาล จึงได้เลือกศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักศึกษายาบาลจากสังกัดต่าง ๆ 5 สังกัด ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร เหตุผลที่เลือกศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักศึกษายาบาล เนื่องจาก"พยาบาลเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งในการบริการทางด้านสาธารณสุข" (ปรีดา พัฒนถาบุตร 2527: 3)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดนโยบายสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีสุขภาพดีถ้วนหน้าในปี พ.ศ. 2543 นโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงภายในวงการศึกษาของพยาบาลเป็นอย่างมาก "พยาบาลที่จบออกไปได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นพยาบาลที่มีประสิทธิภาพสูง" (ประนอม โอทกานนท์ 2528: 42)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดว่าการศึกษาถึงแบบการเรียนรู้ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบการเรียนรู้ของนักศึกษายาบาล จะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง และจัดระเบียบการเรียนการสอนทางการพยาบาล ให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

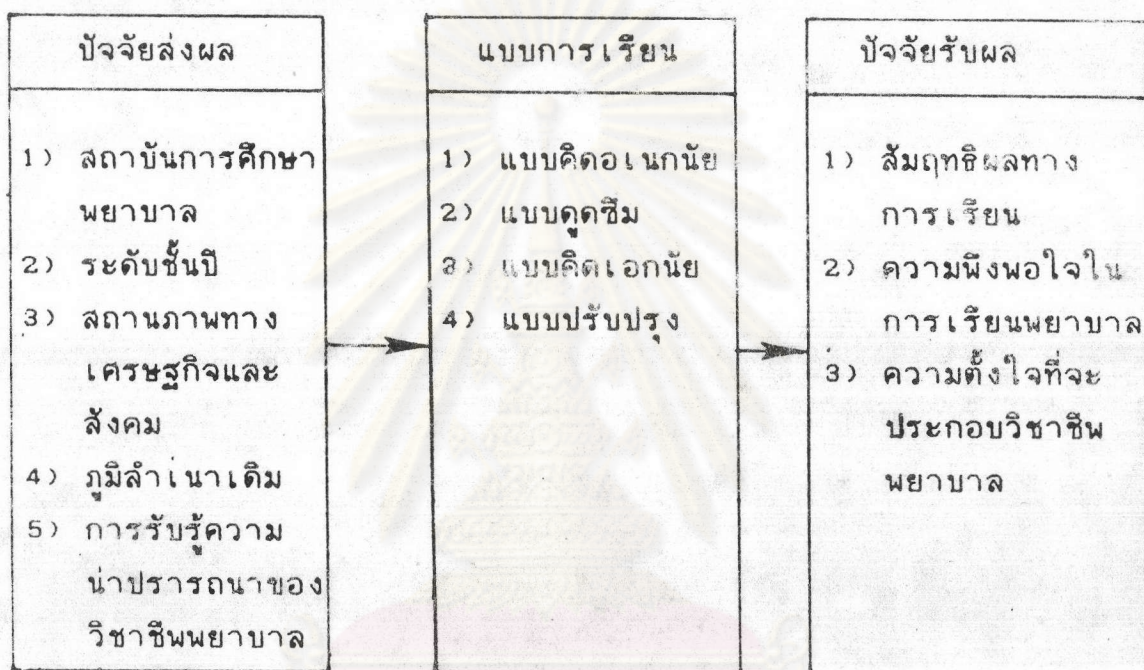
การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษานายบาลจากสถาบันการศึกษานายบาล 5 สังกัด ในกรุงเทพมหานคร ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอล์บ
2. ศึกษาตัวแปรที่คาดว่าจะเป็นตัวแปรส่งผลต่อแบบการเรียนของนักศึกษานายบาล ได้แก่
  - 2.1 สถาบันการศึกษา
  - 2.2 ระดับชั้นปี
  - 2.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม
  - 2.4 ภูมิสำเนาเดิม
  - 2.5 การรับรู้ความน่าปรารถนาของวิชาชีพนายบาล
3. ศึกษาตัวแปรที่คาดว่าจะเป็นตัวแปรรับผลของแบบการเรียนของนักศึกษานายบาล ได้แก่
  - 3.1 สัมฤทธิผลทางการเรียน
  - 3.2 ความพึงพอใจในการเรียนนายบาล
  - 3.3 ความตั้งใจที่จะประกอบวิชาชีพนายบาล
4. สร้างแบบจำลองเส้นโยง (Path Model) ของปัจจัยส่งผลแบบการเรียน และปัจจัยรับผลตามข้อมูลประจักษ์ และการสมมติ (Empirical/Assumptive Approach)

สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านพบว่า นักศึกษามีแบบการเรียนที่แตกต่างกัน และมีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับแบบการเรียน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ โดยแสดงเป็นโมเดลความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังแสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 2 โมเดลการวิจัย

จากโมเดลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัย 3 ข้อดังนี้

1. นักศึกษาพยาบาลมีแบบการเรียนแตกต่างกัน
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแบบการเรียนได้แก่
  - 2.1 สถาบันการศึกษา
  - 2.2 ระดับชั้นปี
  - 2.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
  - 2.4 ภูมิสำเนาเดิม
  - 2.5 การรับรู้ความน่าปรารถนาของวิชาชีพ

3. แบบการเรียนจะลงผลไปยังปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้
  - 3.1 สัมฤทธิผลทางการเรียน
  - 3.2 ความพึงพอใจในการเรียนพยาบาล
  - 3.3 ความตั้งใจที่จะประกอบวิชาชีพพยาบาล

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักศึกษานพยาบาลระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 ของสถาบันการศึกษานพยาบาล 5 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาคการเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2529

2. แบบการเรียน ในการวิจัยครั้งนี้จะวิจัยเฉพาะแบบการเรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ของคอล์บ ซึ่งแบ่งเป็นชั้นการเรียนรู้ 4 ชั้น คือ

- ชั้นที่ 1 ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience ย่อว่า CE)
- ชั้นที่ 2 การไตร่ตรอง (Reflective Observation ย่อว่า RO)
- ชั้นที่ 3 ลรูปเป็นหลักการนามธรรม (Abstract Conceptualization ย่อว่า AC)
- ชั้นที่ 4 ทดลองปฏิบัติจริง (Active Experimentation ย่อว่า AE)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบการเรียน (Learning Style) หมายถึง แบบการเรียน 4 แบบ ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอล์บ ได้แก่

1.1 แบบคิดออกเนกนัย (Divergent Learning Style) หมายถึง แบบการเรียนที่เน้นชั้นการเรียนรู้ชั้นที่ 1 ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (CE) และ ชั้นที่ 2 การไตร่ตรอง (RO)

1.2 แบบดูดซึม (Assimilative Learning Style)

หมายถึงแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ขั้นที่ 2 การไตร่ตรอง (RO) และขั้นที่ 3 สรุปหลักการนามธรรม (AC)

1.3 แบบคิดเออกัน (Convergent Learning Style)

หมายถึงแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ขั้นที่ 3 สรุปหลักการนามธรรม (AC) และขั้นที่ 4 ทดลองปฏิบัติจริง (AE)

1.4 แบบปรับปรุง (Accommodative Learning Style) หมายถึงแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ขั้นที่ 4 ทดลองปฏิบัติจริง (AE) และขั้นที่ 1 ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (CE)

2. ปัจจัยส่งผล (Antecedent Factors) หมายถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อแบบการเรียนรู้ ได้แก่

2.1 สถาบันการศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาที่นักศึกษาพยาบาล กำลังศึกษาอยู่

2.2 ระดับชั้นปี หมายถึง ระดับชั้นปีของนักศึกษาพยาบาล เฉพาะ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4

2.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง สถานภาพการประกอบอาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ของครอบครัว

2.4 ภูมิลำเนาเดิม หมายถึง ภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษา

2.5 การรับรู้ความน่าปรารถนาของวิชาชีพพยาบาล หมายถึง ความรู้สึก และความเข้าใจของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล ในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ

- ความมีประโยชน์ต่อสังคมของวิชาชีพพยาบาล
- ความมีเกียรติของวิชาชีพพยาบาล
- การมีโอกาสได้งานทำของวิชาชีพพยาบาล
- การมีรายได้ดีของวิชาชีพพยาบาล

3. ปัจจัยรับผล (Consequent Factors) หมายถึง ตัวแปรต่าง ๆ ที่คาดว่าจะรับผลจากแบบการเรียน ได้แก่

3.1 สัมฤทธิผลทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average) ของนักศึกษานพยาบาล

3.2 ความพึงพอใจในการเรียนนพยาบาล หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบคำถามเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในการเรียนนพยาบาลของนักศึกษานพยาบาล

3.3 ความตั้งใจที่จะประกอบวิชาชีพนพยาบาล หมายถึง ความตั้งใจที่จะประกอบวิชาชีพนพยาบาลของนักศึกษานพยาบาล ภายหลังจากจบการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบแบบการเรียนของนักศึกษานพยาบาล
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม
3. เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับแบบการเรียนต่อไป

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย